

V sredo in saboto
izhaja in velja:

celo leto	5 for.	— kr.
pol leta	2	70 "
četrt leta	1	40 "
Po pošti:		
celo leto	6 for.	80 kr.
pol leta	3	20 "
četrt leta	1	70 "

SLOVENEČ.

„Živi, živi duh slovenski, bodi živ na veke!“

Nar. pesem.

Oznaniła.

Za navadno dvestopenj vest,
se plačuje: 5 kr. ktera se enkrat
5 kr. ktera se dvakrat, 10 kr.
ktera se trikrat natiskuje; več
pismenke plačujejo po prostoru.
Za vsak list mora biti kolek
(štempelj) za 30 kr.

Rokopisi se ne vračajo.

Št. 10.

V Celovcu v sredo 15. februarja 1865.

Tečaj I.

Česa je Slovencem treba?

VII.

Da se zavemo slovenske narodnosti, to je prvič treba nam Slovencem. Da smo se pa izbudili in zavedeli, pričamo s tim, da ljubimo svojo vero in jezik, — da čestimo narodne navade in naše slavne može, — da podpiramo naprave, ki delajo za omiko in napredek slovenskega naroda.

Pa treba je še drugič nam Slovencem, da napredujemo: na polji jezičnem, gospodarskem in političnem. Na jezičnem polji smo daleč, daleč zaostali. Do l. 1848 slovenske besede skoraj slišal nisi: Kdor je le količkaj zamogel, kdor je le par nemških besedi znal, škuljal je nemščino, — to je bilo po gosposko. — V šolah je skoz in skoz gospodovala in se košatila nemščina: Slovenski otrociči so bili ostro strahovani, da so spregovorili kako besedo v maternem jeziku. — Po kancelijah od slovenščine ni bilo ne duha ne sluha, in Bogu je znano, koliko solz je bilo zavoljo tega pretočenih. Po tem takem je slovenski jezik moral zaostajati: jezik, ki je pahnjen iz javnega življenja, ne more se omikovati in napredovati.

Leta 1848 so padle jezi in verige, in slovenski jezik je v 16 letih več korakov naprej storil, ko pred v sto in sto letih. In napredoval bode od dne do dne, če se godi, kakor je „Slovenec“ v svojem 4. listu kazal: Povzdignimo slovenščino za družbini jezik in govorimo, kolikor je le mogoče, med seboj vselej po slovensko, — napravljajmo po Slovenskem slovenske napise, — glejmo, da dobi slovenski jezik tudi po šolah svojo pravico in veljavo, — skerbimo, da se nam dajejo postave v slovenskem jeziku in uradniki, ki dobro znajo slovensko besedo, to nam dajte in slovenščina se bode veselo in čudoma razvijala. — Pa s tim vendar še nismo pri kraji. Da napredujemo na jezičnem polji izdatno in krepko, treba nam je še:

Da se književno, to je zastran jezika bližamo svojim slavjanskim bratom.

Že leta 552 po Kristusu piše stari Prokop: „Odtod proti severju so rodovi Slavenov, ki jih je kakor listja in trave.“ In res slavjanski jezik se govori od belega morja pri Arhangeljsku do morja črnega in hvalinskega pri Astrahanu; od morja egejskega pri Solunu do morja zelenega pri Novi zemlji; od morja jadranskega pri Terstu do morja velikega pri Kamčatki. Slavjanski jezik je razširjen čez polovino Evrope, čez tretjino Azije in čez velik kos Amerike, tako da pesnik naš po pravici poje: „Nad slavjansko zemljo solnce nikoli ne zajde.“ Kteremu Slavjanu serce ne zaigra pri teh besedah? Pa tudi koga serce ne zaboli, ko pomisli, da ta ogromni narod nima čvetočega slovstva (literature), kakor bi ga nam trebalo. In veste odkod ta nesreča in škoda? Odtod, da ne pišemo v enem književnem jeziku, temveč da piše vsako slavensko steblo v svojem jeziku in da imamo po tem tudi več književnih jezikov in več slavjanskih literaturic.

Zatorej je potrebno, da se književno bližamo.

Tako se bode več bukev razprodajalo, več spisateljjev se bode oglasilo, in bukke se bode boljše kup dajale.

Alj je pa tudi mogoče, da se v jeziku bližamo? Vsak živ jezik ima svoja narečja in podnarečja. Le spomnimo samo izobraženih Nemcev; kako čudno in različno govoré, da se komej komej razumejo. Nemci imajo več kot 500 podnarečij. In vendar pišejo vsi vsi v enem tistem jeziku. Ravno taka je tudi pri Francozih, Italijanih in Anglezih. Kar je mogoče tim, kaj bi nam Slavjanom mogoče ne bilo?

Alj je pa to nam Slavjanom tudi dovoljeno? „Vsem enake pravice“, oklical je sam presvitli cesar. Nemci štejejo okoli 40 različnih vladarjev in vsi pišejo v enem književnem jeziku, nobena živa duša jim tega ne brani in ne prepoveduje. Kdo bi torej nam Jugoslavjanom, ki živimo vsi pod enim tistem cesarjem, branil in prepovedoval, v spisovnem jeziku bližati in zedeniti se? Morebiti da nam kak prenapetnež pritika nekake „Hintergedanken“, — alj naša razsvitljena in pravična vlada tega ne dela, da! ona sama pomaga, naj se Slavjani v književnem jeziku bližajo. Zatorej izdaja državni zakonik in šolske knjige za vse Čehe na Českem, Moravskem in Ogerskem v enem tistem jeziku, in tudi vsem Slovencem pošilja državni zakonik in šolske knjige tudi v enem spisovnem jeziku. Kar torej sama visoka vlada počenja, ne more se nam v greh in krivico šteti.

Kako pa naj se bližamo? Odgovor na to vprašanje ne spada v političen list, in „Slovenec“ ga prepušča učenim gospodom, naj nam oni pravo pot kažejo. Naša dolžnost je le, da se navadimo sčasoma nekaj novih oblik, in menj znanih besed. „Drobtince“ l. 1857 pišejo o tej reči kaj lepo: „Omika domačega jezika se ne sme ovirati, da bi se neprenehoma le po starem kopitu pisalo in govorilo, se pa tudi nima prenahtati in prekucniti v jamo prenapetih oblik in nezastopnega slovstva. Moder rodoljub jezikoslovje pazno spremlja, ne zaničuje starine, pa tudi novine v svojem jeziku ne zmetuje.... Naši predniki so tako daleč zašli, da Korošec kranjskih bukev ni hotel brati, ne Kranjec Korošča pridrig poslušati, rekoč, da ga dobro ne zastopi; in sta si vendar brata, soseda. Tudi Stajerci, so si rajši pridgarje zbirali, ki so jim prav po domače zarobili. Ako bi bila ta razvada ostala, bi si bili Slovenci v besedi babilonsko smešnjavo napravili, si zapravili obsežne bukke in vsem zastopne učitelje, zginilo bi bilo njih slovstvo, pogasnila njih slava, clo njih ime bi se bilo zgubilo. Hvala torej možem, ki so našo besedo tako očedili in oglasili, da jo lahko in radi vsi poslušamo, bodimo si Gorenci ali Dolenci, ter so jej pot do vsakega doma naravnali, kjer so dobrega serca in pa naukov željni ljudje. Tudi v tej zadevi velja: „Kdor ne zbira, on raztresla, in kdor ni z nami, je zoper nas.“ Bodimo torej snosljivi in prizanesljivi: „V podstatnih stvareh bodimo složni, v nepodstatnih svobodomiseljni, v vseh ljubeznjivi!“

V ime svetega Boga, ki je sama ljubezen in prizanesljivost, — v ime milega naroda jugoslovenskega.

ki si je v besedi ves tako v žlahti in podoben, vas, preljubi Slovenci! serčno prosimo in zaklinjamo, da ne gledate pisano in debelo, če naletite na kako bolj tujo in novo obliko alj besedo! To se vse godi v ime toliko potrebne književne edinosti in sloge. Slovensko, Her-vaško in Serbsko podnarečje so le eno tisto narečje, in so si tako podobna, da se priprosti in neučeni ljudje lahko in dobro razumejo. Berimo take sestavke bolj počasno, prebirajmo jih večkrat, premišljajmo korenino take besede in ne bodě tolika sila in težava: „Z milim Bogom vse se može, kad se serca bratski slože“.

Približevaje se svojim bratom na jugu bomo Slovenci veselo napredovali na polji jezičnem; zatorej živila slavjanska vzajemnost! —

Deržavni zbor.

Finančni odbor se res na vso moč péha, da bi „finance“ tako ali tako vredil. Zmanjšuje, kar more. Ali je pa to tudi povsod prav, dvomimo. Tako je znižal stroške, ki jih je ministerstvo odločilo za izdelovanje in popraviljanje morskih luk in cest, za 290.000 gld., in le 1.272.000 gld. dovolil. To znižanje se nam ne zdi posebno pametno, vzlasti če mislimo res v kupčiji, obertinji in sploh v vsem napredovati, ne pa spet žalostne rakove poti nastopiti. Kaka velika zapertija in nadloga, vsaj začasno, bi bila, če bi se n. pr. kakor se čuje, cesta na Ljubelji zapustila! Kako bi to za obe strani, koroško in krajnsko, hudo bilo, če bi nič več ne mogle barantati? Kakor je tudi ta cesta težavna in tudi veliko stane, vendar je še potrebna, dokler druge bolje ni! — Nekako bolj pisano so se gledali odborniki in ministri, ko je bilo pomenjkovanje o vpokojnini ali penziji sploh. Vlada tirja za to letos 573.157 gld. več kakor lani, v vsem skupej pa 11.585.850 gld. Reklo se je, da je postava od l. 48, po kateri ne sme nihče več kot 8000 gld. dobivati. Vendar pa uživajo že unidan imenovani grofje, poprejšnji ministri, po 12.000 gld. in še več penzije na leto. Sklenejo pa v oziru na slabe finance, 48. letne postave se deržati, in tudi unim gospodom, razun Buolu, ki jo je že pred ustavno vlado povišano dobil, ne več kot 8000 gld. privoliti. Prav je tu imel grof Vrints, ker je opomnil, da so vsi tako bogati, da jim je ta mervica od 12.000 gld. vse eno, ali jo dobé, ali ne — ali izplačevala se jim je vendar.

Ne mislimo pa, da bi visoki možje tudi primerne visoke penzije dobivati ne smeli, tega kratko in malo ne. Vsakemu po njegovi česti in veljavi! Ali razloček je vendar velik, če se pomisli, kako je s penzijami pri nižjih uradnikih ali pri duhovnih. Le-ti morajo celo svoje življenje do kervavih perstov pisati in delati, nazadnje pa vendar večkrat od Poncija do Pilata hoditi penzije iskat, in zadovoljni biti, če jo zasluženó dobé, ker se tudi rado zgodi, posebno pri duhovnih, da se manja pripoznava. Redko pa se sliši, da bi se kakor ministrom, tudi nižim deržavnim uradnikom čez postavo primerno vzviševala. In vendar bi se moglo tudi nanje gledati, ki prenašajo trud in znoj leto za letom!

Avstrijsko cesarstvo.

Dežele notrajno-avstrijske.

Iz Celovca. (Alj je tako g. minister Laser zaukazal?) Ministerski časnik „Celovčanka“ v svojem 33. listu pripoveduje, da je bila pri deželni sodniji v Celovcu 8. febr. očitna obravnava z nekim Jernejem R. iz Dolinč pri Pliberce. Ta je bil obtožen, da je žalil Njegovo veličanstvo presvitlega cesarja. Obsojen je bil v ječo na tri mesece. Na koncu pristavlja „Ce-

lovčanka“, da se je pri obravnavi govorilo nekaj po tolmaču.

„Slovenec“ je v svojem 8. listu vse lepo in jasno povedal, kaj je g. minister Laser l. 1862 zastran obravnav s slovenskimi obtoženci vsem sodnijam zaukazal. V celem tem ukazu ne beremo besedice od tolmača. Tam se zaukazuje jasno, naj se obravnjuje vse po slovenski. Zatorej se je tudi v Celovcu nekaj časa res vse s Slovenci obravnovalo po slovenski. Poseben sodnijski odsek je bil ustavljen za slovenske obravnave. Predsednik mu je bil svetovavec deželne sodnije, č. g. Grabner Florijan, in prisednika čč. gg. May in Schoenlieb. Torej tudi še treba ni, da se sodnija poslužuje tolmačev. Kaj bi kaj rekli drugi narodi, stavimo: Nemci, Ogri, Italijani, če bi se v domači deželi ž njimi pri sodnijah obravnovalo v tujem jeziku in jim sodilo po tolmačih. Slovenci smo pa na Koroškem v domači deželi, slovenski jezik je deželni jezik in uradniki naj obravnjujejo s Slovenci v domači deželi v domačem jeziku in ta je Slovincem slovenski jezik. Zatorej protestiramo proti tolmačem za Slovence v imeni presvitlega cesarja, ki je vsem svojim narodom obljubil in zagotovil ravnopravnost, — protestiramo v imeni g. ministra Laserja, ki je razposlal večkrat imenovani, Slovincem pravični ukaz, — protestiramo v imeni pravičnosti in človečnosti, po kateri gre pri sodnijah Slovincem slovenski jezik. Vsak uradnik mora znati besedo tistega naroda, kteremu služi, tako je volja presvitl. cesarja in vseh gospodov ministrov. Slovenske poslance v deržavnem zboru pa prosimo, naj g. ministra Laserja prašajo, kako je to, da se ne ravna po negovem ukazu?

Iz Velikoveca 9. februarja. — * — Dobro srečo „Slovenec“, dete mlado! Da bi skoraj iz nežnega detca orjaški velikan postal! Kakor težko smo te pričakovali, s toliko večim veseljem te zdaj prebiramo. Naj bi skoraj vsaki dan izhajal, in dolgo, dolgo let ogreval in žlahtnil serca Slovencev! „Slovenec“ pa rad slaviš slavnih Slavenov slavno slavo, zato dovoli tudi mali prostorček slavnemu možu, ki je 23. februarja lanskega leta mirno v Gospodu zaspal! Bil je rodoljub, da malo taci, ves plamteč za svojo domovino, — zvest prijatelj, — izversten pisatelj. Zato so pa tudi smert njegovo obžalovale glasovite „Novice“, in kako tudi ne? — vsaj so zgubile v njem marljivega pisatelja toliko mičnih in otožnih „Spominov“. Svojo britko žalost je svetu potožil tudi „Slovenski prijatelj“, ter vabil čitatelje svoje, da bi rajnemu rodoljubu postavili primeren spominek. Pa že bo obletnica njegove smerti, od spominka pa le ni duha ne sluha. Mar so te, premili noj Dragotin Simandelj! tvoji mnogobrojni prijatli že pozabili? — Mislim, da ne. Res je sicer, da je ta reč že nekoliko zadremala, pa izbudil jo je spet tvoj zvesti prijatelj, kterega si vedno v srcu imel, izbudil jo je gospod Anton Šibal, ki mi je ravno kar pisal, da bota z gospodom profesorjem Krušicem to važno reč prevzela. Na noge torej pokojnega Resanskega zvesti prijatli, na noge iskreni rodoljubi! — Slavite verlega Slovence ime slavno in pošiljajte svoje denarne pomoči g. Antonu Šibalu v Novocerkev, ali profesorju g. Ivanu Krušicu v Celje! Ona sta prava slovenska korenjaka, moža za to, da oskerbita spominek, ki bo pokojnemu v čast in prihodnjim rodovom prave slovenske ljubezni živa priča. Kako je pa s knjigami, spisi in drugimi rečmi pokojnega, za more pravo povedati le brat njegov, g. Josip Simandelj uradnik v Kozjem, ki je zapuščino pobral in odpeljal. Pisavec teh verstic pristavlja pa še gorečo željo: naj bi skoraj kinčal primeren spominek rajnega grob, naj bi preljubi naš Dragotin pa tudi živel v srcu svojih

prijatlov! — („Slov. Prijatelj“ je nabral v ta namen 20 gld., kateri denar se je poslal ta dni v Celje gosp. prof. Krušicu. Vredn.)

V Kranju dne 8. svečana. — a — V petek 3. t. m. je bila volitev občinskega odbora. V torek poprej so volivci vseh treh redov imeli volivno posvetovanje ter so voljence izbirali. Zedinili so se bili o nekaterih možeh, katerim bi se kermilo občinskega vladanja prepustilo. In zares je potem volitev sama ves takrat predloženi imenik razun dveh imen poterjila. Izmed prejšnjih odbornikov jih šteje novoizvoljeni četvero. Ker ta zmagavna večina želi marsiktero srenjsko zadevo popraviti in se ne misli načel starega odbora držati, zato bi jo smeli napredovavno večino imenovati. Saj napredka je naši srenji zares treba. — 7. t. m. ob 3 popoldne pa so se zbrali izvoljeni odborniki, da bi volili prihodnje mestno predstojništvo t. j. župana in dva mu svetovavca. Radovedni se ve da smo pričakovali, kdo da bode izvoljen, dasiravno smo dobro vedeli, da zdajna volitev ne more nikakor za nas slaba biti, ker so bili dobri odborniki izvoljeni, naj je že padla potemsrečka, kamor je hotla. Izvoljeni tedaj so bili, za župana: g. Boštjan Savnik, apotekar in mož resnega značaja in veljak na vse strani; za svetovavca pa: g. Janez Marenčič in g. Matevž Pirc, sploh spoštovana, umna in previdna moža in dobra gospodarja. Smemo tedaj s to volitvijo zadovoljni biti in pričakovati, da bodo oni ravno tako možko in previdno za srenjske zadeve skerbili, kakor skerbé za svoje domače, in da popravijo marsikaj, kar je poprave treba. Sicer pa jih pozdravljamo z veseljem „živio!“ — Iz „čitavnice“ ti pa imam, dragi „Slovenec“, slovesno besedo sporočiti, ktera se je v nedeljo 5. t. m. obhajala. Ta beseda je bila skoz in skoz Vodnikovega spomina dostojna. „Prolog“, govorjen od društvenega tajnika g. Š., nas je povzdignil do pravega razumetka cele svečanosti. Z vzvišenimi mislimi in primernimi besedami nas je spodbujal ta predgovor k hvaležnosti in ljubezni do začetnika slovenskega ne samo slovstva, ampak tudi narodnega življenja. Enaka temu dostojno slovljenemu (deklamiranemu) in glasno pohvaljenemu predgovoru je bila pesem „Vodniku“, ktero je zložil in izurjeno pel g. Vavken, znani pesmoskladavec. Besede (Vilharjeve), napev in petje je bilo svečanosti prav primerno, in če je predgovor naše misli povzvišal, je Vavkenova skladba naša serca razgrela. Nato so kranjski pevci peli brenčeči zbor „Domovini“ (besede Razlagove). Tudi ta umetni in veličastni napev se je prejšnjim komadom (piecam) častivno na stran postavil. Ali tudi rodoljubkinje kranjske, s katerimi se naša čitavnica zares ponasati sme, so svoje zastopnice na javni oder poslale. Gospodične M. K. - čeve nežni glasovi so nas spominjali nežnih in čutečih serc naših Slovenk in gospodične M. Fl. — ove urno in razumno sviranje na glasoviru nam priča veselo prihodnost našega naroda, za katerega slavo in napredovanje so se lepotice z narodnjaki natecati (skušati) začele. Venčala pa je to besedo vesela igra „domači prepir“. V resnici vesela nam je bila ta igra. Vesela, kar se obsega igre tiče; vesela, kar igranje zadeva. Oba čez in čez izurjena igravca, gg. Š. in P., in izverstna igravka, gospa D-čeva, bili so kakor navlašč vstvarjeni za svoje naloge. Kretanje in govorjenje, lice in beseda — vse se je popolnoma vzajemalo, in zdelo se ti je, ko da imaš gledišče kakega velikega mesta pred sebo, ali da si svedok resničnega domačega prepira. Ako se drugde kje moč in sila, lepota in prijetnost domačega jezika vidi, gotovo nikjer ni vtisek pri poslušavcu in gledavcu večji nego na gledišču, kjer

se djansko življenje v domači besedi pred tebo ponavlja. Zato pa veseli smeh in radostno ploskanje poslušavcev celi čas ni prenehati hotelo. Mili govor slovenski! Kako lep si ti slišati; kako veselje zbujaš v slovenskem sercu; kako moč imaš nad vsemi dušnimi počutki! Iz pomanjkanja tebe se vidi, kako morajo pravi, živi, vsa človeška djanja nadvladajoči čuti oterpnjeni in zvezani v persih takega naroda dreveneti, kteremu je vzeta raba svojega jezika. Veselimo se, Slovenci, da se ta doba pri nas svojem koncu približuje, da se naša domača beseda, brez ktere bi naše življenje le po milovanju vredno životarenje bilo, na svoje pravično mesto nazaj postavlja. K temu pa naj več gledišne igre pripomagajo. Hvala torej našim častitim igravcem za njih blagi trud; hvala pa tudi našemu verlemu čitavničnemu odboru za to besedo in za živahni ples, kateri se je po besedi vnel in serca čitavnične mladine blizo do belega dne razveseljeval. To pa še končno smemo o tej veselici za gotovo reči, da ona vsem, ki so se je udeležili, iz hvaležnega in prijetnega spomina nikdar ne prejde.

Iz Maribora (Slov. matica (Dalje). §. 17. matičnih pravil je neka tako birokratična naprava, da se jemu zelo čudimo. Po njem naj opravični red posebno razloči, o kakih važnejših prilikah mora pri glasovanju, preden se kaj sklene, vsak odbornik svoje misel zapisano podati. V takih zadevah mora priterditi 21 odbornikov, sicer se ne more nič skleniti. Kaj pa obvelja, ako ne poda vsak odbornik svoje misli? (To se gotovo večkrat godi, da ne odpiše vsak odbornik, kteremu se je dopisalo).

Kaj pa bo, ako se najde v odpisih kakih 5 ali še več različnih predlogov? In če ne priterdi 21 odbornikov za tisti predlog, alj potem se ne bo nič sklenilo o važni zadevi, in bo cela reč zaležala?

V zborih morajo se pri glasovanju vprašanja takole sestaviti, da vsak lahko odgovarja: hočem ali nočem, da se potem štejejo glasovi ene in druge verste, in da se iz večega števila enakih glasov naredi sklep. Ako kateri predlog pade, pridejo na glasovanje drugi predlogi o tisti zadevi, in dostikrat se zgodi, da se zaverže 5 ali še več predlogov, prej ko tisti nasvet obvelja, ki ga večina spozna za naj boljšega. Verh tega živi razgovor misli razjasnuje.

Pismeno glasovanje o predlogih tedaj ni dobro; naj le tudi v tej zadevi ostane živi besedi prednost, ki jej gre. Dopisejo naj se predlogi takih odbornikov, ki niso v seji, in članov. Pismeno glasovanje je pa kaj drugega; in še tudi to bi bilo neprilичno, da se po njem sklep mora skrivno narejati po prvosedniku.

Že prej smo omenili, da ima odbor pravico, veliki zbor sklicati. Po pravilih je ukazano, da mora vsaj 14 dni poprej oznanjeno biti vsakemu članu, kaj pride na versto v velikem zboru. To je dobro zato, da vsak član lahko poprej premišljuje predloge. Važno pa je vprašanje, kateri predlogi morajo priti pred veliki zbor posebno, alj pridejo prednj samo odborovi ali tudi predlogi posameznih članov? Mi se potegujemo zato, da ima vsak član tudi pravico, velikemu zboru predlagati, kar se mu zdi: Lahko se včasih godi, da se dober nasvet v odboru ne spozna za dobrega, v velikem zboru pa vendar obvelja. Samo bi morali člani svoje predloge pred veliki zbor odboru še v pravem času poslati tako, da se še lahko stavijo na načrt.

§. 20. naših pravil našteva načine, kako bode rasel matičini imetek. Zdi se, da beseda „imetek“ tam pomenja toliko kot glavica, namreč premoženje, ki se ne bo samo rabilo za stroške, ampak le dohodki tega

premoženja se bodo zanj rabili. To je tudi prav, in če se zmirej pri tem ostane, moramo priti naprej. Ustanovniki sedanji bodo pomerli, njihovi prineski pa bodo ostali v matični glavnici. Drug zarod bo prevzel od nas pripravljeni kapital, in množil ga bo s svojimi prineski. Tako mora kapital rasti, in od leta do leta več bo matica premogla, tako, da pride čas, v katerem bodo matične moči zadostile vsaki nalogi. Takrat bo dosti boljše, mi pa tistega časa drugači ne moremo pripravljati, nego če se sami zatajujemo, in glavnico zvesto hranimo.

Dobro bo tudi pristaviti, da sme društvo premoženje steči po vsakem postavnem načinu. Potem ni treba več naštevati, kakšni dohodki se smejo rabiti za letne stroške; ob samem sebi se razumeva, da se smejo rabiti vsi dohodki, ki ne spadajo k glavnici.

V §§. 20. in 24. je nekaj takega, kar ima veljavo samo za sedanji čas. Tisto naj se tedaj izbriše iz pravic, ki niso postava za trenutek, ampak za dolgi čas.

(Dalje pride.)

Dežele trojedine kraljevine.

Zagreb. Banska konferencija je že večidel svojo nalogo doveršila. Odbor, ki je bil izvoljen, da naredi osnovo volitevnemu redu, predložil je sledeče: 1. Plemenitaši, ki bivajo v trojedini kraljevini, kjer imajo svoja posestva, potem škofje katoliški in pravoslavni, veliki župani in druge korporacije — vseh skupaj 44 — imajo virilni glas. 2. Srenje od 600 duš imajo pravico 1 volivca voliti in za 12.000 duš bode 1 poslanec v zbor izvoljen. 3. Zastran vojaške granice (meje) se je sklenilo, naj ostane tudi zanaprej obstojen del trojedine kraljevine, in naj se volita namesti dozdajnih 4 poslancev le dva v vsakem regimentu. Zastran Dalmacije pa se je izrekla želja, naj pridejo nje poslanci v Zagreb, kar se bode tudi v posebni prošnji cesarju predložilo. Volitve naj se pa godé po stari ustavni navadi: po mestih naj župani nad njimi čujejo, po kmetih pa municipalne oblasti. — Ta volitevni red ima ko se potrdi, potem veljati enkrat za vselej. 9. je ta načert banska konferencija tudi že neki odobrila. Grof Kulmer pa ni bil s tem zadovoljen, da se plemenitaši, ki ne stanujejo v trojedini kraljevini, pahnajo iz zbora, svetuje pa, naj se vstanovi gosposka hiša, kakor je v Pešti ali Beču. Njegova pa ni obveljala.

Ptuje dežele.

Prusko. Razpertje med vlado in poslanci že vstaja. Vlada hoče po svoje, kakor je že v poprejšnjih zborih naznanila, vojaško organizacijo izpeljati, poslanci pa, kakor vedno, nočejo tega, ker bi deržavi preveč stroškov prizadevalo; gotovo slišimo od tod skorej kaj novega.

Razne novice.

* Po zadnjih „Novicah“ znaša zdaj celo premoženje „Matice slovenske“ 19.602 gld. 31 kr.

* „Novice“ pripovedujejo, kako lepo se je Vodnikov spomin obhajal v Pragi, Zagrebu, na Bistrici, posebno veličastno pa v beli Ljubljani, kjer se jih je bilo več ko 500 gostov sešlo in je bil izversten koncert s sijajnim plesom. V Zagrebu je poslal deležnikom V. svečanosti Mirko Bogovič, prvi zdaj živeči hervaški pesnik in politiški značaj, da je malo taci, lastnoročno pismo, v katerem jih pohvaljuje, da slavijo spomin svejega prvega pesnika vsemu potomstvu v izgled ter sklepa ž „živio“ na bratovsko slogo med Hervati in Slovenci in vsami drugimi narodi, ki se poganjajo za pravo svobodo in narodno omiko!

Drobtine.

Slovstvene. (Čitalnica. Podučilni listi za slovenski narod. Izdal J. Gršak. V Gradcu. Cena 70 kr.) Pred nekaj časom prišel nam je kakor smo bili že naznanili, prvi zvezek, teh podučilnih listov v roke. Prebirali smo ga pazljivo in reči moramo, da so ti listi po svojem obsegu jako zanimivi in podučni za vsacega Slovenca. Zato smemo tudi pričakovati, da najdejo po vsem Slovenskem obilno podpore, duševne in materialne, in da se tako zamorejo vedno bolj razširjati ter Slovence podučevati v politiških in gospodarskih zadevah. Le želeli jim je, da jim bode zanaprej jezik bolj domač, ne tako neravaden in semtertje skorej okoren, da branje mudi. Vsak pa želi, take sestavke hitro in brez truda prebirati. Lehko umeven slog kaj veliko pripomore, da se kako delo ljudstvu prikupi, kar iz mnogih skušenj vemo. Obsega pa „Čitalnica“ sledeče zanimive sestavke: Obresti in obrestne postave, banke in papirnati denar, številna loterija, skerbstvu; nadalje kervno kroženje, njegova zgodovina, poti in vzroki, in pota človeške omike in nekaj drugih pisem. Želimo ji iz celega sera v vsakem oziru verlo napredovanje.

Gospodarske. Zadnja leta je živinska kuga strašno hudo po več krajih razsajala. Ljudje in gosposka so si sicer kar veliko prizadjali, ji v okom priti, ali še dan danes ni popolnoma zginila. Izvedelo se je celó, da se tudi po železnici, če jo je tudi davno tak okužena živina zapustila, še naprej širi. Zatorej naj se na to gleda, da koder kodi se živina vozi, ki se ne spozna namah za kužno, naj se vselej in povsod vsi taki vozovi, v katerih se je živina, bodisi bolna ali zdrava, vozila, hitro osnažijo. To pa se naj lože in hitreje zgodi, če se močno z vodó poškopre (n. pr. s kako berlizgo), kar se na železnica, kjer je dosti vode, prav lahko zgodi. Ni treba ni kertač, ni kadila, s kterimi se hlevi snažijo. Železnična gospoda naj bi vendar to poskerbela, da se ta strašna kuga prežene.

* Poroča se nam nova iznajdba, ki jo tudi svojim bravcem naznanimo. Poskusi jo lahko vsak, ker pomoček zanjo ni drag. Vsakdo ima še kaj starega železa pri hiši, ki mu ni za nobeno rabo več. Poškropi namreč z ločenim žveplenokislím železom sočivje in sadno drevje, in stoterno jim boš pomnožil rodovitnost. Beli in rudeči bob postane za 60 odstotkov več in tudi okusniši. Pri sadji pa to polivanje hruškam naj bolje tekne. — Koliko velja tedaj to poskusiti? —

Duhovske zadeve.

* Kerška škofija: Č. g. Teusch Eduard gre za kaplana v Wolfsburg.

* Teržaška škofija: Č. g. Matija Sila, kaplan v Pasjivasi, gre za šolskega učenika in kaplana na Volosko; od tam pride č. g. Anton Aleš za duh. pomočnika k sv. Jakobu v Terst na mesto č. g. Antona Nadraha, kteri je stopil v začasni pokoj.

Umerl je v Terstu č. g. Lorenc Dornik, bivši fajmošter v Ljubljanski škofiji. R. I. P.

Dunajska borsa 14. febr. 1865.

5° metalike	72.50
5% nacional	79.45
1860 derž. posoj.	94.20
Bankine akeije	807
Kreditne	188.70
London	113.15
Novi zlati	5.36
Srebro	112.50